

XXII

FESTIVAL INTERNACIONAL

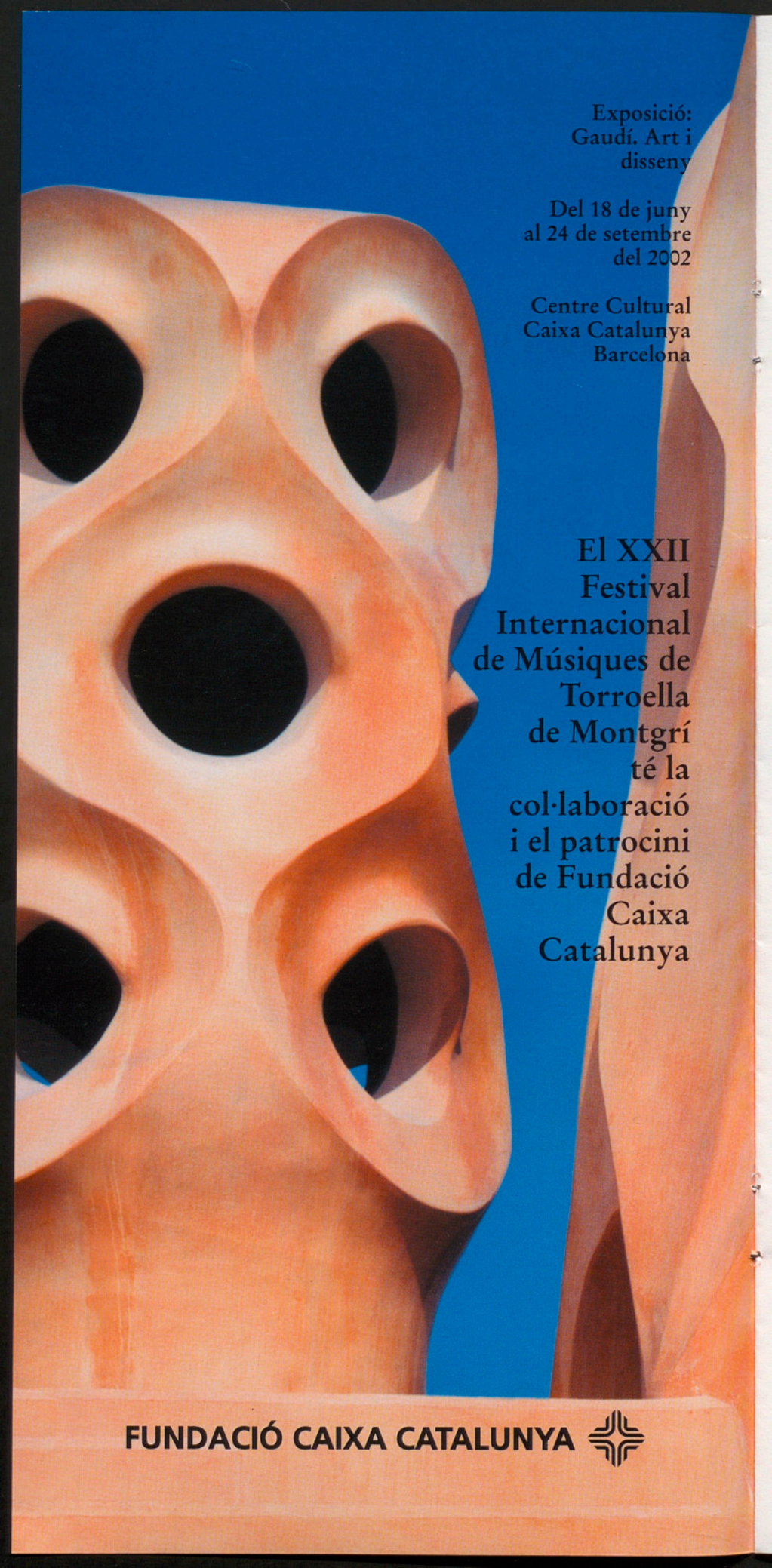
DE MÚSIQUES

DE TORROELLA DE MONTGRÍ
C O S T A B R A V A

DEL 2 DE JULIOL AL 31 D'AGOST DE 2002

MEMBRE DE L'ASSOCIACIÓ EUROPEA DE FESTIVALS

Exposició:
Gaudí. Art i
disseny

Del 18 de juny
al 24 de setembre
del 2002

Centre Cultural
Caixa Catalunya
Barcelona

El XXII
Festival
Internacional
de Músiques de
Torroella
de Montgrí
té la
col·laboració
i el patrocini
de Fundació
Caixa
Catalunya

FUNDACIÓ CAIXA CATALUNYA

XXII

FESTIVAL INTERNACIONAL
DE MÚSIQUES
DE TORROELLA DE MONTGRÍ
C O S T A   B R A V A

DEL 2 DE JULIOL AL 31 D'AGOST DE 2002

CONCERT

7

Compondre -i no pas compositar, com massa sovint se sent dir de manera impròpia- és l'art d'unir de manera harmònica uns elements determinats, obeint lleis que tracten de garantir la coherència i cohesió del conjunt que en resulta. El terme, acostumem a lligar-lo a la tasca del compositor, però moltes vegades oblidem que aquesta tasca també és quelcom propi de l'intèrpret. Efectivament, per bé que la seva funció principal és exercir de transmissor fidel entre l'autor i el públic, l'intèrpret assumeix igualment la responsabilitat de la composició a l'hora de determinar el programa que interpreta. Per reeixir en aquesta tasca, ha d'atendre -de manera anàloga com fa el compositor- certs criteris que garanteixin la coherència i la cohesió del programa com a tal.

Això és el que succeeix de manera esplèndida en el programa d'aquesta nit. Álvaro Pierri ens proposa un recorregut cronològic que va dels inicis de la guitarra moderna a una obra escrita fa tot just un quart de segle. La coherència d'aquest plantejament s'accentua pel fet de presentar no sols tres sonates sinó tres maneres primordials de concebre-la: de rictus clàssic absolut en Sor, de tall romantitzant en Paganini i de llenguatge contemporani en Ginastera. Enmig, dues obres contraposades alhora per extensió i estètica: la breu *Romança* neoromàntica de Miquel Llobet, i l'extens *Platero y yo* impressionista i descriptiu d'Eduardo Sainz de la Maza.

Interpretar Sor (Barcelona 1778 - París 1839) significa remuntar-se al naixement de la guitarra moderna, que podem ubicar a cavall del classicisme i del romanticisme. Aquestes dues pulsions es reuneixen de manera exemplar en la figura de Ferran Sor: si bé la seva vida agitada (militar, exiliat, viatger, intèrpret afamat, etc.) és prototípica d'un temperament romàntic, les seves composicions són de tall netament clàssic. Una mostra excel·lent és aquesta *Gran Sonata opus 22*, en quatre moviments. L'*Allegro* inicial segueix l'esquema clàssic del que s'anomena pròpiament "forma sonata": exposició (de dos temes (A i B) de caràc-

ter contraposat), desenvolupament, reexposició i coda. El moviment s'obre amb els tres acords amb què comença el tema A. Un passatge a còpia d'arpegis prepara i constitueix l'enllaç cap al tema B (de caràcter més dolç). Acabada l'exposició, un altre passatge d'arpegis ens condueix al desenvolupament. Aquest es tanca amb un procés cromàtic ascendent i un parell d'escales descendents que preparen la reexposició del tema A (que s'inicia amb els tres acords rasguejats que ja hem sentit al començament de l'obra) i del tema B (presentat amb lleugeres variacions). Després d'això, la coda ens recalca la tonalitat de Do Major. Per contra, l'*Adagio* es presenta en do menor, avança cap a un passatge central de caràcter més desprecupat en el to de Mi bemoll Major, i acaba novament en do menor. Tot el moviment sencer es construeix seguint el model de la primera frase, alternant períodes eminentment corals (a voltes amb presència de notes repetides) amb d'altres on el diàleg polifònic esdevé protagonista. Després de l'*Adagio*, el caràcter brillant del *Minuet* esborra la melancolia de la regió menor en la què ens trobàvem i ens retorna al to principal de la sonata. L'elegància i la puresa del motiu anacrúsic inicial, juntament amb el viu ritme ternari que domina aquest temps, ens recorda l'origen dansat d'aquesta forma i incrementa la lluminositat ja pròpia de Do Major. El *Rondó* final, l'origen del qual és també una dansa, s'inicia amb una frase anacrúsica que s'anirà intercalant a mode de tornada entre les "estrofes" de la peça. La regió central d'aquest últim moviment es desenvolupa en la tonalitat de la menor, el caràcter més llòbrec de la qual no triga a desaparèixer tan bon punt la tornada ens retorna -i mai millor dit- a l'alegre Do Major amb què de manera galant conclou la peça.

Si en Sor trobàvem reunides sense discordança les pulsions clàssica i romàntica, amb Niccolò Paganini (Gènova 1782 - Niça 1840) entrem de ple no sols en la música romàntica (o pre-romàntica, si es vol), sinó en la vida i el mite romàntics de l'artista. Com és ben sabut, el seu geni

al violí el dugué a una fama i una fortuna incomparables a l'Europa de la seva època, interpretant arreu les seves composicions. Si bé algunes llengües viperines han titllat aquestes peces de ser compostes *ad hoc* per desplegar el seu virtuosisme tècnic, aquestes veus han de callar davant les peces que no estan pensades exclusivament per al violí. És el cas, per exemple, d'aquesta *Gran sonata per a guitarra sola amb acompanyament de violí*, on la guitarra és l'instrument protagonista i el violí queda relegat a un discret acompanyament harmònic que "tan sols" arrodoneix el so: és per això que -com avui- a voltes s'opta per prescindir-ne. Paganini, que de petit havia rebut lliçons de guitarra del seu pare, demostra un coneixement profund de l'instrument pel fet que utilitza una escriptura altament guitarrística i omple el discurs musical de floritures tècniques que permeten el lluïment de l'interpret. En el temps inicial es distingeix amb claredat tant l'exposició del tema A com del grup temàtic B (el primer més enèrgic i el segon de caire més *cantabile*). Els segueix un desenvolupament que -en una actitud prototípica del temperament romàntic- devora la reexposició del tema A. És amb la reexposició dels motius del tema B que es tanca, doncs, el primer temps. El segon és una Romança d'una gran volada lírica, i el tercer i últim es construeix a partir del principi de la variació. En un nombre de sis, augmenten progressivament el caràcter *scherzat* d'un tema inicial ple d'elegància, de línia simple i acadèmica, i amb un temperament absolutament gràcil i festiu.

Seguint el desig i la tasca del seu mestre F. Tàrrega, l'eminent guitarrista i pedagog Miquel Llobet (Barcelona 1878 - 1938) provava d'acostar la guitarra a una literatura semblant a aquella que havien escrit per al piano els noms més insignes del romanticisme centroeuropeu, i que havia captivat les sensibilitats més fines de l'època. Per atènyer aquest propòsit, no tan sols realitzà transcripcions d'algunes d'aquelles obres, sinó que es prodigà en composicions originals. Un cas exemplar és aquesta *Romança*, compos-

PROGRAMA

ta a l'edat de divuit anys, plena d'evidents ressonàncies chopinianes i escrita en la tonalitat de do menor (que passa per ser la preferida de Beethoven). No obstant això, la peça acaba en el to de Do Major, la lluminositat del qual (si bé tamisada per força modulacions), apunta ja cap al mediterranisme noucentista que trobarem en les seves últimes i més famoses composicions: els arranjaments de les cançons populars catalanes.

Deixeble de Llobet, Eduardo Sainz de la Maza (Burgos 1903 - Barcelona 1982) escriu el *Platero y yo* l'any 1968, mig segle després que l'obra homònima de Juan Ramón Jiménez s'edités en la seva versió definitiva. Respectant l'esperit humil de la seva prosa i de la seva temàtica (la natzarena estampa de les aventures d'un amo amb el seu ruc), la música de Sainz de la Maza és fluïda i simple, i combina de manera exemplar un cert toc castís (o costumista, si més no) amb la volatilitat pròpia de la música impressionista que s'havia desenvolupat a la França de principi de segle. La suite, com cal d'esperar, transcorre en paral·lel a l'obra juanramoniana. El tema ingenu i plàcid de la primera peça retrata el caràcter humil de Platero, mentre que les dissonàncies i el ritme serè i alliberat de la segona evoquen les veus dels nens gitanos que criden «El loco, el loco» al pas de Platero i el seu amo. «La azotea» descriu amb una melodia de caire andalús la sensació agradable d'ésser en un terrat on corre el vent en ple migdia. El tema respectuós de «Darbón» retrata la figura envellida, rústega però tendra del metge de Platero. El continu avançar del ritme del «Paseo» retrata a mode de pinzellades impressionistes el món de colors, olors i llum que deixen enrere els protagonistes en el seu caminar vagarós. El caràcter modal de «La tortuga» dóna idea de les peripècies d'aquest animal, que el narrador evoca en un record d'infància. I la textura de *campanella* de «La muerte» evoca la mort plàcida i dolça de Platero, en la presentació de la qual s'intercala el tema bàsic de la primera peça, a mode de record. L'allegreto final és tot el con-

trari d'un plany: evoca l'alegria immensa d'un cor extemporani que és el paradís lluminós on habita Platero.

La *Sonata* d'Alberto Ginastera (Buenos Aires 1916 - Ginebra 1983) parteix d'una raó creadora ben diferent. Ell mateix afirma que la complexitat d'escriptura que suposa la guitarra va retardar el seu impuls creador. Per això, sembla que Ginastera posi el seu ofici compositiu al servei absolut de les possibilitats sonores que ofereix la guitarra, en un gest que podríem comparar a l'actitud creadora que defensa Antoni Tàpies en parlar del seu materialisme pictòric. En certa manera, el fet que la peça s'obri amb la sonoritat de les sis cordes a l'aire avala aquest punt de vista. Però Ginastera no se circumscriu al tractament tradicional del material sonor de la guitarra, sinó que aprofita gairebé en la seva totalitat les possibilitats expressives de l'instrument: rasguejats, tambora, cops, glissandos, harmònics, sons indeterminats, etc. El moviment inicial de la *Sonata* exposa un primer tema a base d'arpegis i acords al qual segueix un segon tema inspirat en la música *kecua*. Aquests dos temes (A i B) es fusionen en una reexposició breu però significativa, sense que hi hagi hagut un desenvolupament previ. El *Scherzo* està basat en un ritme binari i presenta -tal com diu el mateix Ginastera- «un joc de llums i ombres, de climes nocturns i màgics, de contrastos dinàmics, d'ambients surrealistes i de danses llunyanes». El seu ritme viu queda contrastat amb el del tercer moviment, que és una rapsòdia absolutament lírica i expressiva, que desemboca en l'enèrgic *Finale*. Aquí, una amalgama de ritmes binaris i ternaris ens remet al caràcter compulsiu, embriagador i inconfusible del *son criollo*.

Josep Barcons i Palau

7

PROGRAMA

DIUMENGE 4 D'AGOST / 22.30 H / PALAU SOLTERRA

1a PART

Ferran Sor (1778-1839):

Sonata, op.22

- Allegro
- Adagio
- Minuet
- Allegro

Nicolò Paganini (1782-1840):

Grande Sonata per la chitarra

- Allegro
- Romanza
- Andantino variato

2a PART

Miquel Llobet (1878-1938):

- Romança
- Preludi en Mi Major
- Preludi en La Major

Eduardo Sainz de la Maza (1903-1982):

- Platero
- Paseo
- Campanas del Alba

Alberto Ginastera:

Sonata para guitarra (1916-1983)

- Esordio
- Scherzo
- Canto
- Final

ÁLVARO PIERRI

Álvaro Pierri va néixer a Montevideo, Uruguai, en una família de músics iniciant-se en l'aprenentatge musical gracies a la seva mare, la pianista Ada Estades, i en els estudis concrets de guitarra, de la mà de la seva tia, la coneguda guitarrista uruguayana Olga Pierri. Més endavant va estudiar amb Abel Carlevaro i Guido Santorsola a l'Institut Nacional Uruguaià de Musicologia.

La primera vegada que va guanyar un premi fou a l'edat dels 11 anys en un concurs per a joves uruguians. Entre els més importants, posteriorment li varen ser atorgats els Primers Premis del Concurs Internacional de Guitarra de Buenos Aires, el de Porto Alegre i el de París, organitzat per Ràdio France, on va guanyar també la Medalla d'Or.

Va debutar als estats Units, a Nova York, l'any 1978, amb una excel·lent crítica com la del diari New York Times que el comparava amb Andrés Segovia, Julian Bream i John Williams.

El seu debut a Alemanya fou l'any 1983 amb els Solistes de Corda de la Filharmònica de Berlín. Posteriorment la German Radio ha enregistrat amb ell set programes de televisió així com nombrosos programes per a la ràdio.

Actúa molt sovint per Europa, Amèrica del Nord i del Sud i Àsia. Ha estrenat nombroses obres de compositors actuals com Brouwer, Santorsola, Hétu, Snhwarz, Lanza, Carlevaro, Rougier, González, Gramatges i altres.

Com a destacat músics de cambra ha actuat, entre altres, amb Astor Piazzolla, Frank Peter Zimmermann, Maureen Forrester, Ernò Sebastian, Hatto Beyerle, Eduardo Fernández, Alcides Lanza, Cherubini Quartet i Leo Brouwer.

Álvaro Pierri enregistra per les firmes Metropole-Polydor (França), Blue Angel-2001 (Alemanya), Milan Records i Analekta (Canadà). La seva discografia consta de 12 CD's com a solista, en grups de cambra, concerts i enregistraments electroacústics.

Entre els anys 1992 i 1997 els seus discs varen ser nominats cinc vegades pel cobetjat FELIX com aspirant al millor disc de música clàssica de l'any, premi que va guanyar dues vegades.

Álvaro Pierri també és reconegut com un prestigiós pedagog. Fou professor a la Universitat Federal de Santa Maria, al Brasil; fins l'any 1981, a la Universitat de Quebec, a Montreal i ara ensenya a la Universitat fuer Musik und darstellende Kunst, a Viena.

Participa en nombroses classes magistrals de Festivals com el New York Manhattan Masters, a París, Barcelona, Sevilla, Mozarteum Salzburg, Wiener Mesisterkurse, Ligita Liechtenstein, Berlin, Egta Denmark, Torroella de Montgrí, Frankfurt, Roma, entre molts altres.

Ho organitza

Juventuts
Musicals de
Torroella
de Montgrí

SECRETARIA:
Apartat de Correus núm. 70
E-17257 Torroella de Montgrí
Tel. 00 34 972 76 06 05
Fax. 00 34 972 76 06 48
e-mail: jjmmtdm@ddgi.es

www.ddgi.es/tdm/fimtdm

Amb el suport de

EL PAIS

La col·laboració

PARRÒQUIA DE SANT GENÍS

CATALUNYA
MÚSICA

Germans Radresa
SA

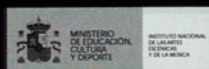
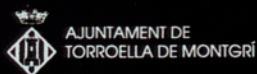
El patrocini

gasNatural sdg

CATALUNYA TURISME

Generalitat
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Amb la col·laboració i el patrocini

FUNDACIÓ CAIXA CATALUNYA

902 10 12 12

TEL·ENTRADA
CAIXA CATALUNYA

